

„Talpra álltunk“? „Megmaradunk“?

Intézményeinknek van-e magyar szellemiségük?

A kilencvenes évek legelején a „történelmi” VMDK közzétette azt a jelszót, hogy „Talpra álltunk! Megmaradunk!” Ez a lelket melengető megállapítás akkor valóban valósnak látszott. A délvidéki magyarság önszerveződése olyan távlatokkal kecsegtetett, hogy még a legnagyobb kétkedőkben is egy új (kisebbségi) korszak biztatóbb jövőképét vázolta fel.

Azóta már számtalanszor rádöbbenhettünk, hogy mindez túlzott optimizmus, egy mélyreható kutatást nélkülöző vágyalom volt. Nem mértük fel jól ugyanis sem a belföldi, sem a külföldi, legfőképp nem a magyarországi körülményeket, de főleg azt, hogy az akkor megalakult érdekközösség vezetőit mennyire vezérelték az egyéni érdekek, a karrierizmus és a pénz, vagy amit tesznek, az valóban a délvidéki magyarság boldogulását szolgálja-e. Azzal sem számoltunk, hogy az itteni magyarságban, de főleg az értelmiségben van-e annyi nemzettudat és gerincesség, hogy akár a megpróbáltatásokat is vállalva, kiharcolja a megmaradásunk feltételeit. Van-e nekünk is egy Tőkés Lászlónk, Duray Miklósunk vagy Janics Kálmánunk, aki akár a börtönt is vállalva, kiáll a magyar ügyekért.

Sajnos a délvidéki magyarságnak nem volt egyetlen embere sem, aki erkölcsi magatartásával, korábbi gerincességével, tudásával és a minden veszély vállalásának készségével hajlandó lett volna élére állni az érdekszervezetnek. Az érdekszervezetből idővel átalakult párt lassan a karrieristák irányítása alá került, akik a fotelharc közben szétverték az ígéretes, erkölcsében tisztán induló szervezetet. A fölbomló pártok is sajnos ebbe a hibába estek. A régi kommunista vezetők, akiknek a politizálás volt a (legkényelmesebb és hasznos) kenyerük, kiszorították a csak lelkesedésből cselekvő irányítókat, akik végül, megundorodva a politikai harctól, a hivatásuk művelésében több értelmet látva, átengedték a vezetést a törtetőknak. Az indulástól már majd két évtized telt el, és sajnálattal azt kell megállapítani, hogy a délvidéki magyarság politikusai közt alig található olyan személy, aki félretéve az egyéni ér-

dekeit, minden erejével csak a magyarság felemelkedését kívánja szolgálni. Azok a kiszorítottak, akik mindenek ellenére erkölcsi kötelességüknek érezték a nemzetükért való tevékenykedést, civil szervezetekben próbálnak hasznosakká válni. E munka eredménye azonban csak minimális, semmiképp sem elegendő egy kisebbségben sínylődő közösség fenntartásához, már azért sem, mert a szervezetek működéséhez szükséges pénzeket a politikusok csak „csurogtatják, csepegtetik”, miközben ők meggazdagodnak. A közösség számára még sajnálatosabb az a tény, hogy a magyarság sorsát befolyásoló intézmények nagy többségét az ő befolyásuk miatt, nem a leginkább odailló személyek irányítják. A „Bólogató Jánosokat” ugyanis valamilyen módon meg kell jutalmazni. Ezért ezek az intézmények csak részben (egyesek jobban, mások kevésbé) szolgálják a délvidéki magyarság érdekeit. A majd egy évszázados kisebbségi lét alatt, például még egyszer sem történt felmérés, még kevésbé értékelés olyan szempontok alapján, hogy a délvidéki magyarságot szolgáló intézmények **a magyarság érdekeit tekintve** mennyire feleltek meg a követelményeknek.

Ezt már azért is vizsgálnunk kell, mivel a délvidéki magyarság helyzete, az optimista kijelentések, politikusi nyilatkozatok, szónoklatok ellenére, mindinkább rosszabbodik. A kilencvenes évek eseményei miatt több mint ötvenezerral kevesebben lettünk, és a továbbiakban is folyamatos a lemorzsolódásunk. Évente minimum egy falu lakosságával vagyunk kevesebben. E folyamat megállításának, vagy legalább a lelassításának az egyik feltétele a magyar intézményeknek, a pártoknak, a szervezeteknek és a művelődési intézményeinknek a szervezett összefogása.

Az erkölcsös magatartás és a nemzettudat hiánya a legfőbb oka a délvidéki magyarság fogyásának. E téren szörnyű rombolást végzett korábban a jugó-magyar szemléletmód, amely szerint a titói „jómódban” élvezkedve sokan, megtévesztve, büszkébbek voltak a jugoszlávságukra, mint a magyarságukra. Majd ezt követte

2004. december 5-e, miután általánossá vált a „vajdasági magyar” nemzeti meghatározás, az egyetemes magyarsághoz való tartozás vállalásával szemben. Ennek megváltoztatása lenne az elsődleges feladata a magyar intézményeinknek, de hogy ennek mennyire tesznek eleget, azt a további elemzés kívánja földeríteni.

Már az Ideiglenes Nemzeti Tanács határozatba foglalta, miszerint a megmaradásunk elmaradhatatlan feltétele az intézményeink magyar szellemisége. Ezt követeli meg az oktatási rendszerünk és a médiahálózatunk is. Mert egyedül ez biztosítja a megfelelő nemzeti öntudatunkat, ami nélkül képtelenek vagyunk ellenállni a beolvasztási hatásoknak. Egyértelmű, hogy amíg nem rendelkezünk önálló magyar iskolarendszerrel és az általunk kialakított tantervvel, addig az iskolarendszerünk szellemiségét csak minimálisan tudjuk befolyásolni. A szerb hatalom által előirányzott tanterv, amely a magyarságot csak mint „hódító, más népeket elnyomó” nemzetként említi, nem szolgálhatja a magyar nemzettudat erősítését.

Nem kötnek viszont annyira szigorúan a törvények a média és az intézményeink működését illetően. Ennek ellenére mégis az tapasztalható, hogy a magyar szellemiséget is befolyásoló és azt erősítő intézményeink többségében nem végzik ezt a feladatukat.

E munkában elsősorban a színházainknak van kiemelt szerepe. A színművészetnek, legyen az hivatásos vagy amatőr, fontos szerepe van a magyarságtudat erősítésében. Mielőtt azonban az ezzel kapcsolatos véleményemet kifejténém, ki kell hangsúlyoznom, hogy a mondanivalóm semmiképp sem vonatkozik a színházi produkciók minőségére és a művészi teljesítményükre, csupán és kizárólag azt vizsgálja, hogy ezeknek az intézményeknek mennyire magyar a szellemisége, mennyire tudják erősíteni a délvidéki magyarság nemzeti öntudatát, és ezt a nemzetmentő feladatot mennyire végzik öntudatosan.

Sajnos azt kell megállapítanom, amint azt már majd tíz évvel korábban is, a heves reagálások ellenére is tettem, hogy színházainkat nem a magyar szellemiség jellemzi. Sokkal inkább az álliberalizmus, a globalizáció és a kozmopolitizmus szellemisége uralja. Tóth Livia a Hét Nap 2008. I. 30-i számában a következőket állapítja meg: „... ismerjük a művészvilág húzódozását a politikától, a közéleti szerepvállalástól ...” Erre jegyzi meg András Attila, a Magyar Kanizsai Udvari Kamaraszínház vezetője és rendezője, hogy a politikától „akkor sem szabadulunk meg ..., ha hallgatunk és nem beszélünk arról, ami történik velünk, csak éppen közösségként válunk szolganéppé. Olyanná,

amely táptalaj egy másik népnek a betelepülésére, az etnikai kiszorítás politikájára. ... Magunkat nyilvánítjuk kiskorúaknak, ha **mi nem visszük színre a történelmünket.** Egy közösségnek az erejét az anyagi ereje, a száma és az erkölcsi tartása adja meg. De bármennyien lehetünk, ha nincs erkölcsi tartásunk. **A művészet egyik feladata az erkölcsi tartás erősítése.** ... Tudunk-e önfeladten csak musicalekre gondolni, mintha nem lenne gondunk?” **Én bűnnek érzem, ha a színház ebben a helyzetben nem foglalkozik a közösséggel.**” Ezzel szemben mit tapasztalhatunk a hivatásos színházaink háza táján, amelyeknek az elsődleges feladatuk volna, ha nem is minden alkalommal, de legalább néha, hogy rólunk, a gondjainkról, a mi kisebbségi életünkről is szóljanak.

Ha számba vesszük például a színházi repertoárt, megállapíthatjuk, hogy színházaink nagy többségében nem magyar szerzők darabjait játsszák. Ha elvéve akad is magyar szerző darabja a műsorukon, az semmiképp sem a magyar öntudatot erősíti. Az „Indul a bakterház”-zal vidámkodni ugyan lehet, de magyarságtudatot kapni általuk semmiképp sem.

Dr. Szöllősy Vágó László a Hét Nap egyik, a közelmúltban megjelenő számában a következőket írja: A „koz-mopolitizmus, amely a nemzetekfelettség jól hangzó, de álságos jelszavával elsősorban a nemzeti kultúra és a nemzettudat leépülése irányában hat, a nagy globalizációs világszellem szálláscsinálója, és az elnemzetietlenítés, az önfeladás előszobája.” Az idegen szerzők darabjai ugyanis, még ha értékes általános emberi problémákat is boncolgatnak, nem rólunk, magyarokról, még kevésbé a kisebbségi sorsunkról szólnak, nem mutatnak kiutat a gondjainkból, és nem szólnak mindazokról a panaszokról, amelyek bennünket, határon túlra rekesztetteket sa nyargatnak.

Azt a magyarázatot, miszerint az idegen szerzők darabjai, ha magyar nyelven hangzanak el, az már elég nemzetmegtartó erő, meg kell cáfolni. Az igaz, hogy abban a szórványban, ahol ötven éve nem hangzott el nyilvánosan, pódiumról magyar beszéd, sokat jelent, de nem eleget. Mostanában a média ujjongva arról számol be, hogy ötven év után ismét műsoron van a My fair lady c. darab, miközben Illyés Gyula, Sütő András, Szabó Magda, Hubay Miklós és a többi magyar kiválóság egyikét-másikát egyszer, vagy még egyszer sem mutatta be a délvidéki hivatásos színház egyike sem. És Tamásit, Madáchot, Katonát vagy Németh Lászlót 1945-től napjainkig vajon hány-szor? Ezért a mi színházaink, bár terjesztik a színházi kultúrát, de a magyarságmegtartó erejük minimális. És ez azt jelenti, hogy nem végzik a nemzetmegtartó feladatukat.

Hogy mi lenne a teendő? Először is hathatós szemléletváltást kellene kieszközölni, ami elsősorban a műsorpolitikában tükröződne, azzal, hogy a Kosztolányi Színház és részben az Újvidéki Színház megtartaná a kísérleti, avantgárd jellegét. A szabadkai Népszínház magyar társulata független folyószámlával rendelkező, a közös épületben működő Délvidéki Magyar Nemzeti Színházzá alakulna át, igazi magyar szellemiséggel, és többségében magyar szerzők darabjával.

A Tanyaszínház nemes feladatot lát el ugyan, de szellemisége mégsem magyar. Mind a tanárok, mind a színinövendékek nyilatkozataikban csak azt hangsúlyozzák, hogy a Tanyaszínház elsődleges célja a színiakadémia hallgatóinak a gyakorlati felkészítése, de eddig soha egy szóval sem említették, hogy az egyetemes magyar kultúrát és szellemiséget kívánják terjeszteni, vagyis a nemzet kulturális felemelkedése a fő cél. Ha így lenne, akkor már rég megfogadták volna azt a javaslatot, hogy magyar szerzők magyar szellemiségű darbjait mutassák be, és ha már annyi fáradság árán eljutottak oda, ahol a magyar szó kincset jelent, az előadások előtt a magyar irodalom kincsesházából egy-két könnyen befogadható remekművel is megismertethetnék a falu lakosságát. Ennyi áldozatkészségnek és nemzeti érzésnek minden magyar színészben lennie kellene, hacsak magát nem olyan „vajdasági magyarnak” tekinti, akinek az egyetemes magyarsághoz semmi köze sincs. A színházaink a műsorprogramjuk kialakításakor a Magyar Kanizsai Udvari Kamaraszínházról vehetnének példát, amelynek színházaink közül egyedül magyar a szellemisége. Tudatosan építik ki repertoárjukat e cél érdekében, annak ellenére, hogy Szerbiától támogatást még nem is remélhetnek, a mostani magyar kormánytól pedig el sem fogadnának.

De nem jobb a helyzet a délvidéki magyar sajtószervekben sem. A Pannon Televízió Interjú című műsorában, amelyet 2007. augusztus 16-án sugárzott, a vendég Klemm József, a Magyar Nemzeti Tanácsnak a médiát felügyelő bizottsági újságíró elnöke volt, a következőket nyilatkozta: „Már korábban, az MNT megalakulása előtt, az Ideiglenes Magyar Nemzeti Tanács három követelményt tárt a délvidéki magyar sajtó elé. E három megoldásra váró feladat közül a sajtó magyar szellemisége valósult meg a leghatásosabban.” Hogy ez a megállapítás mennyire helytálló, azt a következő vizsgálódásunk eldöntheti.

Hogyan lehet például az Újvidéki Rádióban magyar szellemiségről beszélni, ha a magyar szerkesztőség, a többszöri felhívás ellenére, nem hajlandó a délvidéki te-

lepülések magyar nevét használni. Még azokat az elnevezéseket sem, amelyeket a Magyar Nemzeti Tanács, félmunkát végezve ugyan, de elfogadott.

Korábban egyértelmű volt, hogy a magyarság azonoságtudatát szerették volna lerombolni azok, akik megtiltották (sok helyütt még ma is tiltják) szülőföldünk magyar földrajzi neveinek a használatát. Márpedig Kosztolányi szavaival élve „csak anyanyelvemen lehetek igazán én” és velem együtt a szülőhelyem is. S amíg létezik szülőföld, addig nevezzük anyanyelvünkön. Ennek elfogadtatásában óriási szerepük van a közvéleményt formáló médiumoknak, éppen ezért érthetetlen az Újvidéki Rádiónak az ilyen fajta viszonyulása.

Az Újvidéki Televíziót már nem is érdemes említeni. A 2000-es évek elején a „vukovári győzelemről” tudósító katonaruhás Szakállas Ottót (emlékeztetőül, hogy „hőstettei” nehogy feledésbe menjenek) egy pár évig „tartalékosként jegelték”, hogy az utóbbi időben ismét mind nagyobb szerephez jutassák. Természetesen vele együtt tért vissza az általa képviselt szellemiség is, ami az április 19-i botrányos műsorban csúcsonyosodott ki. (2008. IV. 19.) Amíg ugyanis minden határon túli magyar közösség, főleg a délvidéki, azért küzd, hogy a magyar gyermekek ne a szerb tagozatokra iratkozzanak, mert a tudás és az anyanyelv megfelelően csak így sajátítható el, addig az Újvidéki TV azt tanácsolja a szülőknek, hogy már első elemítől szerb iskolába írassák a gyermeküket. Tudatában van-e a magyar TV szerkesztősége, hogy ez a délvidéki magyarság megmaradását veszélyezteti? Hogy ez a megsemmisülésünket jelenti. Vagy lehetséges, hogy ez is a cél? Mert az illetékes doktor úrnak lehet ez a magánvéleménye, de mindezt minden kommentár, magyarázat, ellentetés nélkül közölni, a szülőknek ezt tanácsolni, amikor köztudott, hogy így is nagyszámú magyar gyermek szerb tagozaton tanul, és elvesz a magyarság számára, ez már magában foglalja a bűnös nemzetárulást. Az anyanyelvű oktatás fontosságát már az a tény is bizonyíthatja, hogy a meghívott doktor urak közül egy sem beszélt a magyart megfelelő, értelmiségi, anyanyelvi szinten. Mindannyiuk beszédén, hangsúlyán, szókincsén érezhető volt a csak „konyhai” szintű nyelvtudás, és az, hogy szerbül könnyebben fejezik ki magukat. Az egész dologban csak az a sajnálatos, hogy egyetlen pedagógus egyesület, a magyar politikai pártok, a Nemzeti Tanács vezetősége stb. sem tiltakozott az ilyen tévés „jó tanácsok” ellen.

Sajnos még rosszabb a helyzet e tekintetben a Képes Ifjúság című hetilapnál. E sajtószervnek feladata, hogy a délvidéki (és nem csak a délvidéki) fiatalokat szórakoztassa, tájékoztassa és formálja a világnézetüket,

nemzettudatukat, erkölcsi magatartásukat, ez utóbbiaknak viszont semmiképp sem tesz eleget. Sőt, rombolja a fiatalok nemzettudatát, erkölcsi magatartását, világnézetüket pedig (a magyarként való megmaradás szempontjából) téves irányba tereli. Mert milyen erkölcsi nevelést szolgálnak például azok a minden vallásos embert sértő, gyalázkodó viccek, amelyek azt kérdezik, hogy Jézus Krisztust miért feszítették keresztre, és miért nem fojtották vízbe. Vagy miként akarták Jézust szüzességétől megszabadítani. Ha ezek a „viccek” a mohamedán vallásra vonatkoztak volna, egész biztos, hogy egy világraszóló tiltakozást váltottak volna ki, még a főszerkesztő élete is veszélybe került volna... De velünk, kisebbségbe szakadt magyar hívőkkel hasonló gyalázkodást bárki megtehet, mert mi már képtelenek vagyunk tiltakozni, még a nemzettársaink is belénk rúghatnak, és ezért még pénzt s dicséretet is kaphatnak. Itt nem arról van szó, amivel a főszerkesztő burkoltan védekezni próbálkozott, miszerint a vallással, az egyházi személyekkel vagy mennyországgal, pokollal nem szabadna viccelődni. De mindig van egy határ, amikor már a szöveg nem humornak, hanem vallásgyalázásnak minősül. Ez pedig minden demokratikus és civilizált társadalomban tilos.

Milyen magyar szellemiséget sugall az a sajtótermék, amely például nem hajlandó október 6-áról, az aradi vértanúk emléknapjáról megemlékezni, azzal a magyarázkodással, hogy az újság „nem lehet történelemkönyv”. Pedig ez is a feladata lenne, tekintettel a magyar fiatalok tragikusan hiányos magyar történelmi ismereteire. Hasonló módon október 23-áról egy évben egyáltalán nem emlékeztek meg, az ezzel kapcsolatos kritika után pedig a lap utolsó oldalainak egyikén közöltek egy szerény cikket. Ezzel szemben a lapot uralja a liberalista, kozmopolita szemléletmód, a globalizáció dicsérete és főleg a felszíniesség. Ezek után nem is csoda, ha a lap munkatársainak tudatzavara van. A vezércikk egyik írója például nem tudja eldönteni, hogy most hol él, vagy a mi irodalmunk hova tartozik. Mert ugye már nem lehet jugoszláviai magyar, szerbia-montenegrói, vajdasági vagy ne adj Isten délvidéki. „De akkor úgy tekintenék az irodalomra **is (?)** mint a magyarországi irodalom egy részére? **Nem hinném** ... Mert akkor mit kezdenénk a > helyi színekkel < ...? **Meg jó-e nekünk az, ha mindenáron egy másik országhoz szeretnénk tartozni, aminek már nem vagyunk részei?**” Nem tudom, hogy a cikk írója mennyire vallja magáénak Vörösmarty Szózatát: „Hazádnak rendületlenül légy híve, ó magyar.” Ezek után ő melyik hazának híve rendületlenül? Vagy

ő melyik himnuszt vallja magáénak, a Bože pravde-t vagy a Kölcseyét. Mert egyszer már le kellene tisztázni magában, hogy a „vajdasági” magyar mit tekint hazájának. Magyarországot vagy azt a sok másikat, ami már volt Szerb-Horvát-Szlovén Királyság, Jugoszlávia, Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság, Kis Jugoszlávia, Szerbia és Crna Gora, valamint Szerbia. Lehet-e egy élet alatt állandóan hazát változtatni? Mert igaz, hogy van az embernek, ha a sors úgy hozza, több befogadó hazája, de egy igaz magyarnak csak egy hazája lehet, még akkor is, ha a határok százszor átviharzanak a feje felett. Egy székely kapu felirata szerint: **Házad bárhol, és akár több is lehet, de hazád csak egy van.** Az illető újságírónak azt is tudnia kell(ene), hogy a kettős állampolgársági jogokhoz és előnyökhöz a kötelezettségek is hozzátartoznak. Hogy az állampolgárság felvételekor esküt kell tennie Isten és ember előtt, miszerint ezt a hazát, Magyarországot akár az élete árán is védeni, oltalmazni fogja, tetteivel a nemzet gyarapodását szolgálja, és esküjéhez mindig hű marad. Ennek tudatában vajon kívánja-e igényelni a kettős állampolgárságot az a cikkíró, aki a Magyar Tanszék diplomájával nem képes eldönteni, hogy hova is tartozik. Az igazat megvallva ez nem is csoda, hisz ismeretes, hogy a Tanszék szellemiségét teljes egészében „a magyar másság”, a jugoszlávság jellemzi, és az anyaországhoz csak akkor dörgölődik, ha onnan pénzt és kitüntetést remél. Az irodalommal kapcsolatos dilemmájára pedig Pomogáts Béla megadja a magyarázatot: „A jelenkori világirodalomban meglehetősen általános ... az > egy nyelv – több nemzet < ... jelensége. ... A magyar irodalmak esetében másról van szó: a hazai, a romániai, a szlovákiai, a vajdasági, a kárpátaljai, sőt a > nyugati < magyarság nem tartozik egymástól megkülönböztethető nemzeti keretek közé: nincs erdélyi, felvidéki vagy vajdasági magyar nemzet, még ha történetek is kísérletek arra, hogy az ilyen fogalmakat elfogadja a közvélemény. **A különböző országokban élő magyarok állampolgársága természetesen eltér egymástól, nemzeti identitásuk ugyanakkor természetes módon megegyezik.** ... magyar író kulturális és nemzeti identitását ... nem állampolgársága vagy letelepedése dönti el, s még a kialakuló > kettős identitás < körülményei között is **a magyar nemzet tagjának tudja magát.**” (Hét Nap, 2008. I. 2.)

Ami pedig a „couleur locale-t” illeti, Pomogáts erre is megadja a választ: Magyarországon belül is léteztek kulturális régiók, például a dunántúli, az alföldi, sőt az erdélyi kultúrán „belül is alakultak ki változatok. Valójában

el lehet különíteni egy pártiumi (nagyvárad, szatmári), egy belső erdélyi (kolozsvári, nagyenyedi), egy székellyföldi (marosvásárhelyi, székelyudvarhelyi, csíkszeredai, sepsiszentgyörgyi), és egy bánásági (aradi, temesvári) kulturális hagyományt". Ezek alapján a Képes Ifjúság logikája szerint, tekintetbe véve a couleur locale-t, létezik mindezeknek a régióknak külön-külön független magyar irodalma, mint ahogyan létezik vajdasági, dunántúli, pártiumi stb. magyar nemzet is. Ezt a magyarságtudat-hasadásos állapotot már sokan mások, legutóbb a szabadkai irodalmi rendezvényen (2008. II. 15.) Lovas Ildikó és Szakmány György is megcáfolta.

Még megdöbbenőbb az a vezércikk, amely az Adriát a Balatonnal hasonlítja össze mondván: „jobb a hűs Adriáról álmodozni, mint a langyos magyar tengerben a döglött halakat számolni, s siránkozni a múlton.” Meggyőződésem szerint egy józanul gondolkodó ember sohasem hasonlítja össze az édesanyját egy szépségkirálynővel, a szülőföldjét a világ hét csodájával. A ciklírónak érdemes lenne Petőfi költészetét tanulmányozni. Erre mondja a Civil Mozgalom egyik egészségesen gondolkodó tagja, amikor a Fantom című újság céljairól kérdezte az újságíró, hogy mindaddig lesz dolguk, „amíg vannak olyan újságírók, akik szembeállítják az Adriát a Balatonnal (Képes Ifjúság), sőt arra buzdítanak, hogy mindenképpen az Adria mellett döntsünk ... határozottan visszautasítom, hogy egyesek – még mindig – megpróbálják mindenáron szembeállítani a kétőt, miközben EU-ról, multikulturalizmusról beszélnek folyamatosan.” Persze ezek a fiatalok nem részesülnek a hatalom részéről állandó és biztos támogatásban, mint a Képes Ifjúság, amely nem hajlandó beszámolni még azokról a tevékenységekről sem, amelyeket az egészséges nemzettudattal rendelkező fiatalokat tömörítő Civil Mozgalom végez. Vagy ha mégis, akkor azt bíráló hangnemben teszi. Ezek után joggal kérdezhetjük, hogy ez az államilag támogatott sajtótermék mennyire szolgálja a délvidéki magyar megmaradást? Biztos úgy véli, nem ez a feladata. De akkor mi?

Ha az ember arra gondol, hogy milyen színvonalat képviselt a Képes Ifjúság, amikor Hornyik Miklós volt a főszerkesztője, és Dormán László szociofotóit, Tari, Podolszki s Dudás Károly szórványról szóló riportjait közölte az újság, és ott sorakozott a délvidéki írónemzedék fiatal gárdája - akkor elszorul a szíve. Pedig abban az időben tombolt a személyi kultusz, és mégis lehetett minőségét alkotni, tudással, akarattal és megfelelő magyarságtudattal. Most pedig szabad a sajtó, mégis hiányzik a megfelelő szellemiség. Ezért már számtalan

jó szándékú kritika érte a lapot, amit kezdetben a szerkesztőség nagyképeűen kigúnyolt, legfőképpen Balassa Juliannát, majd később csak „magyarázta a bizonyítványát”, és kis mértékben javított a szerkesztéspolitikáján. De a szűkebb csoportérdek befolyása, a globalizáció szellemisége és felszínessége, mindez továbbra is jellemzi a lapot. Ezért írta Miskolci József a Képes Ifjúságról többek közt a következőket, összehasonlítva a horvát ifjúsági lappal: „Amíg csupán a magyar fiatalok hetilapját olvastam, azt hittem, hogy a mai ifjúságot csupán a zene, az irodalom, a színház és a humor érdekli. Az életüket meghatározó politikáról nincs a fiataloknak véleménye, a hétköznapi praktikákat már mind tudják, nem kell őket okosítani ... Tudják, hogyan érvényesüljenek az életben, ha erről nem is írnak nekik. ... Miként kell megírni a jó életrajzot, hogyan kell felöltözni egy állásinterjúhoz, hol érdemes továbbtanulni, hogy az ember munkát kapjon ... Nem a vajdasági magyar fiatalok tehetnek róla, hogy ilyen a sajtójuk – hanem az öregek. Akik tudják, hogy milyen (veszélyes) lehet a jó ifjúsági lap. Onnan tudják, hogy fiatal korukban belemenős újságírók voltak. Főleg a vajdasági ifjúsági lapban ...” Ezért lenne már végső ideje a főszerkesztőnek is odafigyelni a fiatalok munkájára, és vagy a helyére tenni a lap szellemiségét, vagy megszüntetni azt a lapot, amely a fiatalok erkölcsös nevelését és magyarságtudatát fertőzi. Mert nem tudom elhinni, hogy ez lenne a cél.

Még elszomorítóbb a Szabadkai Rádió szombatoként sugárzott ifjúsági műsora. Szinte hihetetlen, hogy a szerkesztőségben mindaddig nem akadt egy pedagógiai érzékkel rendelkező, valódi kulturális értékeket is figyelembe vevő, józanul gondolkodó egyén, aki oda szólt volna a fiataloknak, hogy ez a műsor a nevelés szempontjából káros, sem tudást, sem tájékozódást nem nyújt, a szórakoztató jellege silány, azt is mondhatnánk, hogy minősíthetetlen, ezért az ilyen minőségű műsorra nincs szüksége a délvidéki magyar fiataloknak. Még akkor sem, ha azok a léhaságot kedvelő hallgatók (általában a „haverok”) dícsérő sms-eket küldenek. Nemcsak a felszínesség, a teljes színvonalatlanság jellemzi ezt az adást, ennél sokkal elszomorítóbb az „értéktelen idegen szokások” népszerűsítése, a fogyasztói társadalom üres értékrendszerének a propagálása, és minden hazai, főleg magyar kulturális érték teljes mellőzése.

Nemcsak az a visszatetsző, hogy a diszkózenén kívül semmi más zenét nem sugároznak, de megtörtént, hogy a kétórás adásban, egy órán át egyetlenegy ma-

gyar szövegű számot sem tűztek műsorra. Ha nem létezne a magyar összekötő szöveg, azt hinné a hallgató, hogy nem is egy kisebbségi magyar rádió adását hallgatja. A délvidéki magyar fiataloknak ugyanis – vélhetően a műsor szerkesztői így gondolkodnak — már olyan erős a nemzettudatuk, hogy azt erősíteni teljesen fölösleges. Azzal sem törődnek, hogy egy jelentős számú fiatal, akik néptáncra, táncházba, népdalkórusba járnak esetleg más zenét is szívesen hallgatnának, és azt sem veszik tekintetbe, hogy számtalan zeneiskolás, illetve klasszikus zenét kedvelő fiatalnak esetleg más az ízlése. De vizsgáljuk meg részletesebben is ezt a Fiatalokról fiataloknak szóló rádióadást.

Az ürességet és a téves műsorkoncepciót talán leg hívebben a 2007. évi karácsonyi adás példázhatja. Az idegen nyelvű, főleg amerikai karácsonyi zeneszámokkal agyontűzdelt műsor, mivel a közreműködők szerint valószínűleg a magyar nyelvű karácsonyi dalok nem olyan „menőek”, az egyedüli téma csupán az volt, hogy milyen ajándékot vásárolsz a társadnak vagy a családnak, és milyen étel, ital lesz a karácsonyi asztalon. A fogyasztói szemléletmód leglényegesebb változatát tükrözte ez az egyedüli problémakör, miközben egyetlenegy szó sem esett a karácsony jelentőségéről, Jézus születéséről, vallásról, családról, hagyományról és szeretetről, azaz a lényegről. Ugyanez a téma foglalkoztatta a Bálint-napi adást is: mit vásárolsz, mivel köszöntöd szerelmedet? A szabadkai Magyarházban zajló, a józanul gondolkodó fiatalok ellenkampányáról, amelyet épp a magyar hagyományoknak, szokásoknak az érdekében rendeztek, egy szó sem esett. Pedig nem kellett volna nagyon messzire elmenni a hírekért.

A fogyasztói társadalom szellemisége árad a technikai újdonságokat bemutató részből is. A legújabb mobiltelefon-típusokat és számítógép-újdonságokat ismertetőket azt sugallják a fiataloknak, hogy a pár évvel korábban vásárolt telefonjuk vagy számítógépük már rég elavult, ezért ideje újabbat, modernebbet venni. A technikai újdonságok más területeire már nem terjed ki a figyelmük. A nyugati világ értéktelen szenzációi tükröződnek a Házi Mozi című műsorbetét tudósításaiból is. Szóltak például a kábítószer-túladagolásban elhunyt ausztráliai színésről, de egy szóval sem említették Selmeczi Roland fiatal magyarországi színészt, aki pár nappal korábban autószerencsétlenségben vesztette életét. Ezek szerint hozzájuk közelebb áll egy kábítószeres, botrányairól ismert idegen nemzetiségű színész, mint a saját nemzetükhöz tartozó művész. Ez az elvtelen, félrecsúsztott hozzáállás abból is kitűnik, hogy az

éppen akkor zajló magyar filmszemléről egy megveszekedett szót sem szóltak.

Hasonló volt az az eset is, amikor az adás idején zajlott a Magyar Cserkészmozgalom napjának megünneplése. Szabadkán több mint kétszáz fiatal gyűlt össze olyan eszméket vallva magukénak, mint a nemzet, vallásosság, segítőkészség, szeretet. Erről meglepő módon a „Fifi” készítői semmit sem hallottak, pedig alig néhány utcával távolabb zajlott az egész napos rendezvény. Eközben a „fiatalok rádiója” a szellemidézésről, a szellemjárásról folytatott buta véleménykutatást, összeszegyválvá a lélek fogalmát, a szentírást, a vallásosságot a babonával és a holtak megidézésével.

Talán mégis a legbotrányosabb a Csili című sztárpletykákat ismertető rész. Ez arról szól, hogy a nyugati világ „botrányhősei” hányadik férjüket, feleségüket koptatják, kábítószerrel vagy ittas vezetés miatt hányszor voltak börtönben stb., ezzel állítva példát s eszményképet a délvidéki magyar fiataloknak. Erre a léha műsorra a koronát a műsor összeállítója a hétvégi programajánlásával teszi fel. Az ő javaslata szerint a magyar fiatalok számára egyedüli szórakozási lehetőséget két-három moziműsor jelent és a „suplyáki City-diszko”. (Még véletlenül sem a „ludasi”). Azt, hogy épp az adás napján ünnepeltük a magyar kultúra napját, és hogy a színvonalas rendezvény teljesen ingyenes volt, egy szóval sem említették. Hasonló volt a helyzet a Szent Erzsébet-év zárórendezvényével is, amit szintén Szabadkán, a városháza dísztermében rendeztek meg úgyszintén ingyen. Az ünnepséget jelenlétével megtisztelte Kozma atya, de a rádió fiatal hallgatóit, a jelekből ítélve ez sem érdekelte. Azt már le sem merem írni, hogy invitálni lehetne a fiatalokat a székesegyházban sorra kerülő számtalan koncertre, a városi irodalmi estekre, a fiatalok zeneiskolai hangversenyeire, a színházba, a Népkör és a Csáth-kör rendezvényeire, múzeumba, képi kiállításokra stb., sőt a sportrendezvényekre is el lehetne menni. Sajnos a fiatalok műsorában mindezek nem jelentenek értékeket, így érdeklődésre sem tarthatnak számot. Amikor a világ fiatalsága a tibeti erőszak ellen tiltakozik, a délvidéki magyarság pedig a választások magyar sikeréért küzd, a rádiós fiataloknak, a jelekből ítélve, mindezekhez semmi közük sincs. Őket nem érdekli a világ gondja-baja, csupán a szórakozás. Szerencsére nagyon sok fiatal nem ezen a véleményen van. De akkor kikhez szól a fiatalok műsora? A cserkészekhez nem, a komolyzene és a népzene kedvelőikhez nem, a versmondókhoz és az irodalom művelőikhez nem, a délvidéki magyar sportolókhoz sem, a politikai pártokban tevő-

kenykedő fiatalokhoz sem, a képzőművészet kedvelőihez, művelőihez nem, a színházlátogatókhoz nem, még talán az iskolásokhoz sem, mivel az iskolai élet-ről sohasem esik semmi hír vagy szó. Ezek szerint a csellengő, felszínes szórakozást kedvelő, idegen szokásokat majmoló, a valódi értékeket nem lelő, kisszámú fiatal szórakoztatására készül ez a műsor, anélkül, hogy bármilyen kapaszkodót, útmutatást nyújtana a fiataloknak. Az ebben a szellemben felnövő fiatalokra hogyan lehet rábízni jövőnket? Akkor pedig miben reménykedhet az itteni magyarság?

Hogy **ésszel, akarattal és megfelelő nemzettudattal** kiváló műsorokat lehet létrehozni ugyanebben a rádióban, azt Némedi Imre közreműködése bizonyítja. Némedi ugyanis egy egész tanügyi intézmény tevékenységét végzi azzal, hogy hetente a magyar történelemre oktatja a hallgatóit. Amit megtagadott tőlünk a mindenkori szerb hatalom, hogy megismerjük nemzetünk történelmét, azt némileg pótolni igyekszik Némedi Imre műsora. És nemcsak ismerteti ezt, de szerencsére a műsor vetélkedőjellege arra is lehetőséget ad, hogy vissza is kérdezze az „anyagot.” Áldásos tevékenysége nem csupán erre vonatkozik. A vasárnapi délutánt azzal is értékesebbé varázsolja, hogy a vég nélküli, többnyire kétes értékű zeneszámokat megbontva, Vasárnapi ajándék címen egy színvonalas irodalmi műsort szerkeszt. Különösen élvezetes, tartalmas volt a Bálint-napi adás, amiben a magyar irodalom legjobb szerelmes költeményeit kötötte csokorba, hozzáillő öszszekötő zenével és kiváló előadók közreműködésével. Ez is azt bizonyítja, hogy a minőség nem a pénz függvénye, hanem a tudásé és az akaraté.

Sajnos ennek ellenpéldáját is megtapasztalhatjuk épp ebben a műsorban, de más napokon. A Mónika–Norbi–show révén erről megbizonyosodhatunk. Teljesen érthetetlen, hogy a délvidéki magyarságnak mi haszna van abból, ha megtudja, hogy a francia férfiaknak hány százaléka (20, 30 vagy 40%-a) hajlandó autóvezetési stílust változtatni. Ugyanis ez a kérdés szerepelt a nyereményjátékban. Már az is kérdéses, hogy a helyes válasz mennyire szignifikáns. Persze nemcsak a teljesen fölösleges „tudásfelmérés” hallható a műsorvezetők részéről, hanem számszavak is föl-föl bukkannak, főleg amikor a hallgatók téves válaszait helyesnek fogadják el. Például: a Földön leghidegebb az Északi-sarkon, azaz az Antarktison van, vagy Dél-Amerika, azaz Angola. Itt fontosabb lett volna, ha a műsorvezető egyike, Norbi, nem azzal a butasággal akart volna humorizálni, hogy ő mire „asszociál”, hanem ha ki-

javította volna a téves választ. „A betelefonálás-elröhögős-poénkodni próbáló, olykor egészen alpári szövegű műsor a legnagyobb jóindulattal sem nevezhető adásidő-kitöltőnek.” (Máriás Endre) De más műsorvezetők is fölkészületlenül ülnek a mikrofon elé. Például: a műsorvezető a legszebb szólásmondás egyikének fogadta el Petőfi Sándor egyik költeményének első két sorát miszerint, „A virágnak megtiltani nem lehet, / Hogy ne nyíljon, ha jön a szép kikelet.” Már azért is föl lehetett volna világosítani a betelefonálót, mert ez a Petőfi-vers, sok máshoz hasonlóan, megzenésített formájában is közismert. Vagy a Shakespeare királydrámáiból ismert szöveg sem nevezhető magyar szólásmondásnak: „Királyságomat egy lóért!” Még elszomorítóbb, hogy Vörösmarty egyik legismertebb költeményének, a Merengőhöz címűnek egyik verssorát, „Ábrándozás az élet megrontója ...”, szólásmondásnak nevezték. Petőfi és Vörösmarty költészete középiskolai tananyag, így ennek nem ismerése, az illető általános műveltségéről nyújt elszomorító bizonyítványt. Persze még mindig jobb szólásmondásokra vagy közmondásokra biztatni a betelefonálókat, mint a francia férfiak autóvezetési szokásairól tesztelni a hallgatóságot. Sajnos nemcsak a szöveg tartalma kifogásolható, hanem a közlés módja is. Mert ha a Mónika–Norbi-show-ban a műsorvezető annyira ügyelne a magyar beszédre, mint ahogyan az angol kiejtést igyekszik a hadarásával és a hangok elnyelésével utánozni, akkor nem mondana olyan magyartalanságokat, mint például: „Becsöngetünk az 56-os ház alá. Lerázzuk a lábunkat.” A magyar ember a házba csönget be, és a cipőjéről rázza le a havat. Mert „a tartalmi vonatkozások mellett olyan dolgokra sem ártana odafigyelnünk, amelyek a legalapvetőbb rádiós alapkövetelmények, mint mondjuk a helyes, értelmes beszéd és hangsúlyozás. A tartalmi silányságot ugyanis rá lehet fogni arra, hogy ezt igénylik a hallgatók, s mivel a hallgatók ezt kapják, egy idő után valóban ezt fogják igényelni.” (Máriás Endre, K. I. 2007. VIII. 8.)

Azt, hogy a szabadkai közszolgálati rádió 70%-ban idegen nyelvű zeneszámokat sugároz, sőt még kívánságra sem hajlandók esetenként magyar szövegű zenét műsorra tűzni, már szóvá sem érdemes tenni. Kivételt képeznek a zenés üdvözlések. Azok viszont többségében annyira silány minőségben, hisz képzetlen zenészek, énekesek előadásában hangzanak el, hogy rombolják a délvidéki magyarság zenei műveltségét. Azt sugallják ugyanis, hogy nekünk nem szabad, nem kell szépet, merészet, jót, magyot álmodni.

A titói rendszer kiszolgálói a lelkekben szörnyű rombolást végeztek

Maradjunk csak kicsik, mert nem jó nagyot akarni – ez a gondolat nyilvánult meg dr. Bányai Jánosnak a Pannon TV-nek adott január 27-ei nyilatkozatából is, miszerint nagyon sok szép javaslat létezik, de nekünk az adott lehetőségekhez kell igazodnunk. Az önálló délvidéki magyar egyetemnek nincs reális alapja. Ezért nincs értelme küzdeni se érte – véli Bányai. (Az, hogy minden más elszakított területen, még Kárpátalján is, létezik önálló magyar egyetem, ez dr. Bányait nem érdekli.) Persze, ez a vélemény az újvidéki Magyar Tanszék szellemi irányítójától nem is meglepő. Akik azzal akarják távol tartani az esetleges magyar szellemiségű munkatársakat, hogy 7 vagy 9 különbözőzeti vizsgával riasztják el őket (vallja Szakmány György), azok nem is hajlandók a magyarságért közzétételre. Az a magyarizálás, miszerint Kölcsey, Petőfi, Vörösmarty, azaz a magyar nyelv és irodalom oktatásával, könyv- és színházi kritikákkal s hasonló tevékenységgel (ami különben a hivatásuk, és fizetést kapnak érte), ők tesznek legtöbbet a magyarságtudat erősítésében, csak átlátszó magyarizálás. Mert arról viszont bölcsen hallgatnak, hogy a tanszék szellemisége az esztétikai elemzésekben merül ki, magyarságtudatot nem kíván erősíteni. A tanszék végzett hallgatói közül ez utóbbit többen is bizonyíthatják. A „különutas” szemléletet nagy erővel hirdetik, és aki más véleményen van, azt könyörtelenül eltapossák. Ha pedig erre nincs lehetőségük, akkor bolsevista módszerrel agyonhallgatják. Még a saját munkatársaik sem mernek ellenük nyilatkozni. Ők befolyásolják ugyanis még mindig a könyvkiadást, a pénzelosztást és a délvidéki kultúrpolitikát.

A „különutas” politikát, illetve az egyetemes magyarságtól való különállást igyekszik tudatosítani dr. Bányai azon nyilatkozata is, miszerint „a **vajdasági** (kiemelés tőlem) magyarságnak fel kell állítania saját értékrendjét.” (M. Sz. 2008. IV. 12, 13.) Bányai figyelmen kívül akarja hagyni József Attila gondolatát, miszerint „A mindenséggel mérd magad”, ami azt jelenti, hogy nem létezik vajdasági, szerbiai, šumadijai stb. értékrend. Csupán értékrend létezik. Különbözően ezt már épp az irodalommal kapcsolatban számtalanszor elmondták, leírták. Ennek ellenére Bányai szerint a vajdasági magyarságnak, vagy a vajdasági irodalomnak vajdasági értékrendre van szüksége. Csupán azt nem mondta meg: mi kell ahhoz, hogy ennek az értékrendnek vajdasági jellege legyen?

Ezek a kommunista időkből itt felejtett úgynevezett „csúcsértelmiségiek”, akik hajlandók voltak

minden hatalmat kiszolgálni, most a Bólogató Jánosaiából már építik a következő generációt, amelynek segítségével és néhány magyar politikussal, valamint a szerb hatalommal szövetkezve a továbbiakban is irányítani kívánják a délvidéki magyarság művelődési életét. Szerencsére, mind kevesebb sikerrel, hisz a Tisza-menti régió mind erőteljesebben hallatja a hangját. Ezt különben Bányai is érzi, ezért nyilatkozatában óva intett, hogy az új magyar intézmények támogatásával nem szabad elhanyagolni a már korábban létrehozott (értsd titoista, nem magyar szemléletű) intézményeket. (VMSZ értelmiségi találkozó 2008. IV. 10.) Bányainak itt csak abban van igaza, hogy nem szabad veszni hagyni a már meglévő intézményeinket, de azok szellemiségét megváltoztatni a bolsevista vezetés menesztésével már mindenképp szükséges. Ezért érthetetlen, hogy a vezető magyar politikusok közül még mindig sokan, főleg azok, akik úgyszintén a kommunista hatalom pártkatonái voltak, a kulturális élet alakításában továbbra is erre a maroknyi csoportra támaszkodnak.

Nem kétséges, hogy a magyarként való megmaradásunk legfontosabb eszköze és fegyvere az anyanyelvünk. Ezért mindazok, akik a magyar értelmiségiekhez tartozóknak tekintik magukat, de az anyanyelvüket hanyagságból, lustaságból vagy rossz berögződött jugó-felfogásból legalább a közbeszéd szintjén nem hajlandók elsajátítani, helytelenül használják, és rossz példát mutatva rombolják ezt az évezredek alatt teremtett kincsünket, sem értelmiségiként, sem politikusként nem képviselhetik a délvidéki magyarságot. Még akkor sem, ha doktori titlussal rendelkeznek. És azok a „Marja”-k és „Erzebet”-ek sem, akiknek aláírásában a „nevükről lehullott az ékezet”. Mert miként is tudnának küzdeni értünk azok, akik a legfontosabb kapaszkodónkat, az anyanyelvünket a nyelvi hibáikkal meggyalázzák, s ezzel rossz példát mutatva a kevésbé iskolázottak előtt, közvetve, a nyelvi igénytelenségre biztatják őket. Megfosztva ezzel a délvidéki magyarságot a megmaradásunk leghatásosabb eszközétől. Jogosan merül fel ugyanis a kétség, hogyha a magyar politikusnak és értelmiséginek nem fontos a helyes magyar beszéd, akkor miért legyen fontos az egyszerű magyar halandónak. A legtöbb magyar politikus nyilatkozata, beszéde sajnos hemzseg az „előlátjuk”-tól, a „köszönvő”-től, az „asszociációk”-tól, stb., amit az egyszerű polgár is, követve az „urak” beszédét, átvesz. Ezt sugározza a TV, a rádió, az írott sajtóban pedig alig múlik el hét, hogy az anyanyelvét szerető újságolvasó ne hívna föl az újságírók figyelmét egy-egy nyelvi tévedésükre. A rádiós műsorve-

zetők általában figyelmen kívül hagyják a nyilatkozók nyelvi hibáit, sőt, olykor maguk is megismélik a téves kifejezést. Tudomásom szerint egyedül Némedi Imre, a Szabadkai Rádió munkatársa figyelmezteti finoman a nyelvi hibát vétő egyént oly módon, hogy helyesen megismélti a mondatot, miután a nyilatkozó is a továbbiakban a helyes kifejezést használja. Némedi tudatosan végzi ezt a sajtósági „nyelvművelést”, ami példaértékű lehetne mások számára is.

Az viszont ép ésszel föl sem fogható, hogy az újvidéki Magyar Tanszék tanárai a kevert nyelv legalizálását szorgalmazzák. Azt, ami a vészes nyelvváltás első lépését jelenti. Dr. Lánicz Irén ugyanis az újvidéki TV műsorában (2008. III. 8.) azt nyilatkozta, hogy a szerb szavak nyelvünkben nem tekinthetők hibának, mert ez egyfajta regionális nyelvjárásnak nyilvánítható. Állítását azzal indokolta, hogy beszédünkben gyakran angol szavakat is használunk, ami csak gazdagíthatja a nyelvünket. Azt viszont „elfelejtette” hozzátenni, hogy **csak azokat az angol vagy más jövevényszavakat használjuk szabályosan, amelyekre még nem sikerült megfelelő magyar kifejezést találni.** Ma már senki se mond „kórner”-t vagy „opszeid”-et, hanem szögletet, illetve lest. Arról sem kíván tudomást venni, hogy ádáz küzdelem folyik a nyelvünket veszélyeztető idegen kifejezések magyar megfelelőjének a megtalálásáért. Ezt bizonyítja Balázs Géza Tetten ért szavak c. nyelvművelő műsora a Kossuth rádióban (2008. III. 9.) amikor épp a világháló angol szavaira tett magyar nyelvű javaslatot. De ezt teszi többek között például a Magyar Orvosi Nyelv című időszakos kiadvány is, amely minden új orvosi kifejezésnek a magyar megfelelőjét igyekszik megtalálni. Ezért Lánicz Irén és Molnár Csikós László figyelmébe ajánlom ezt a rendszeresen megjelenő lapot, mivel Molnár Csikós is a Magyar Szóban megjelent nyilatkozatában, de az Újvidéken megtartott szaknyelvi értekezleten is, a „majica”, a „szok”, a „prikolica” és az ehhez hasonló szerb szavakat elfogadhatónak tartja a magyar nyelvben. Véleménye szerint ez egyfajta „folklorizációnak” tekinthető. Ezek szerint bátran mondjunk boloványét, zadrugát, banyát (a magyarok által 90%-ban lakott Magyarokanizsán így nevezi a többség a gyógyfürdőt) stb., mert ezzel gazdagodik az anyanyelvünk? Az, hogy ilyen elveket vallva egy évtizeden belül a délvidéki (értsd vajdasági) magyarság nem lesz képes magát megértetni az egyetemes magyarsággal, az mind nem számít. A tanszéknek mindig is ez volt a célja. A „kü-

lönutas” politikával eltávolítani a „vajdasági magyarságot” az egyetemes magyar nemzetől, és a jugoszláv eszmék dicsőítésével, valamint a szerb hatalmat kiszolgálva, a nyelvváltásra, azaz a teljes beolvadásra kényszeríteni.

Azt már le sem merem írni, hogy a tanszék ezen tanárainak mi a véleménye a magyartalan mondatszerkesztésről, a nyelv dallamáról, a hangsúlyozásról, a ritmusáról vagy a magánhangzók idegenes rövidüléséről. Talán ezt is szorgalmazzák? Kossa János és Korom Tibor most forog a sírjában, dr. Ágoston Mihály, Tomán László, Kovács József, Túri Gábor, Szloboda János, Letsch Endre és a többi nyelvművelő és az anyanyelvünkért aggódó pedig csak kívánja a továbbiakban is a szélmalomharcát.

Talpra állunk? Megmaradunk? Így biztos nem, ha a magyar intézményeink többségét a továbbiakban is ilyen vezetők irányítják. Végső ideje lenne már olyan felmérést is végezni, hogy intézményeink mennyire erősítik a magyar öntudatot, hisz enélkül elkerülhetetlen a délvidéki magyarság teljes megsemmisülése. A titói rendszer a lelkekben szörnyű rombolást végzett. A legújabb felmérés szerint ma már a délvidéki magyarságnak csak 28,5 % vallja magát egyszerűen magyarnak, 56% elkülönülve az egyetemes magyarságtól, csak vajdasági magyar, míg 27,1% kizárólag jugoszláv állampolgárnak, azaz ma már szerbiai állampolgárnak tekinti magát, akinek semmi köze sincs Magyarországhoz. Ezért ha hamarosan nem indul egy összehangolt mozgalom a magyar nemzet tudat megerősítése érdekében, a délvidéki magyarság rövid időn belül el fogja veszteni identitástudatát. És akkor a beolvadás már visszafordíthatatlan folyamat lesz. A felelősség most a magyar értelmiségen és a politikusokon áll. Ezért jól gondolják meg, hogy mit cselekszenek. Mert, **„ha jó ügyet védesz, mitől is félhetsz? Mi is történhetik veled? Letepernek, megrágalmaznak, kirabolnak, meggyaláznak? Vádakkal fordulnak ellened, hamisan ítélnék? Mindez nem változtat azon, hogy az ügy, melyet védtél jó volt ... Ilyenkor ne törődj senkivel, és semmivel, csak az ügy igazával, melyet meg kell védened. Végül is tehetetlenek az igazsággal szemben ... Letiporhatnak, de meg nem győzhetnek, vádolhatnak, de meg nem hazudtolhatnak, elvehetik életed, de nem vehetik el igazságodat ... Nincs fizetség és jutalom az ilyen perben. De nincs alku sem. Ezért soha ne félj kimondani azt, amiről egész lelkeddel tudod, hogy igaz!”** (Márai Sándor)